

Frit Norden nr 1 - juni 2017
45. ÅRGANG

Frit Norden

Dette blad indeholder artikler baseret på taler fra

Grundlovmøde

i Odense , 5. Juni 2017

Arrangører: Folkebevægelsen mod EU og Frit Norden

side

2 *Rasmus Hougaard Nielsen,
Foreningen Gode Penge:*
Bankerne skal ikke bestemme!

8 *Lave K. Broch,
Folkebevægelsen mod EU:*
Ja til Verden - Nej til EU!

12 *Leif Bork Hansen,
Bedsteforældre for Asyl:*
Flygtninge er også mennesker

16 *Jens Friis Lund,
Folkets Klimamarch:*
**Ansvarlig klimapolitik og social
retfærdighed**

**Husk
Frit Nordens
visions seminar**

29 - 30 juli
se side 7

Bankerne skal ikke bestemme!

Af Rasmus Hougaard Nielsen,
Foreningen Gode Penge

*Tak fordi jeg må komme
og tale her på
demokratiets store dag,
Grundlovsdag.*

Det er i sandhed en dag, hvor der er masser at fejre og være stolte af. Men det er også en dag, hvor vi må minde os selv om, at demokrati ikke er noget, som vi kan tage for givet, men derimod noget, som vi må kæmpe for at forsvare og bevare.

Det er efterhånden temmelig svært at benægte, at vores demokrati er under et stort pres og grundlæggende er truet. Den generelle tiltro til de demokratiske institutioner er lav, politikerleden trives, og frygten for fremtiden hænger. Men vi bør ikke vende vores frustration imod hinanden som mennesker – mennesker i form af politikere, flygtninge, arbejdsløse eller de velhavende. Det er derimod vigtigt, at vi spørger os selv, om ikke det nærmere er samfundets institutionelle rammer, der truer vort demokrati end enkeltpersoners grådighed og egoisme. Om det ikke netop er i disse tider, at vi skal bevare tiltroen til det enkelte menneske, og

i stedet vende vores frustrationer mod de juridiske og økonomiske rammer, der indrammer vores fællesskab.

I Gode Penge peger vi på, at den største nuværende trussel mod vores demokrati, er den magt, som vi har ladet den finansielle sektor få over vores samfund og vores økonomi. Det forhold, at private banker i dag sidder med kontrollen over vores pengeproduktion, udgør ikke bare en trussel mod vores demokrati, men også mod vores økonomi og vores fremtidige velstand.

I dag forholder det sig nemlig sådan at: Det hverken er kongen – som det står foreskrevet i Grundloven – Nationalbanken eller den siddende regering, der kontrollerer landets pengeproduktion. Det er heller ikke EU eller noget andet offentligt organ. Derimod er det de private banker, der står for langt størstedelen af landets pengeproduktion, som produceres gennem deres långivning. Bankerne låner principielt ikke penge ud, for når de yder lån, tager de ikke pengene fra nogens opsparinger. De skaber pengene, som de så låner ind i økonomien. Når en bank

**Rasmus Hougaard
Nielsen er**

*Cand.polit. og forskningsassistent på Copenhagen Business School.
Formand i Foreningen Gode Penge*

Underviser i makroøkonomi og forsker på forskningsprojektet 'Monetary Reform for the Post-Growth Economy' på CBS, der bl.a. undersøger, hvordan Gode Penges reform påvirker økonomien.

yder et lån, udsteder den lånet ved at udveksle lånekontrakten med penge som skrives direkte ind på låntageres konto i selv samme bank. Sådan skabes nye penge, og samfundets pengemængde forøges med det lånte beløb. Og på denne måde formåede bankerne at fordoble mængden af penge såvel som mængden af gæld i samfundet op til finanskrisen i 2008/2009. Banker er profitorienterede virksomheder, der ønsker at løbe minimal risiko. At lade sådanne virksomheder administrere et så essentielt stykke infrastruktur som vores penge- og betalingssystem, er ikke bare vanvid, men direkte farligt for vores samfund.

Der var en gang, hvor banker tjente økonomien ved at sikre kredit til entreprenører og små og mellemstore virksomheder og dermed bidrog de til at skabe vækst, velstand og arbejdspladser. De tider er for længst forbi. Stort set alle de penge, som bankerne sender ud i økonomien, går til spekulation i allerede eksisterende aktiver. Dette genererer ikke realøkonomisk aktivitet, men bidrager derimod kun til at puste boligbobler og skabe kriser og arbejdsfrie indtægter for de mest privilegerede i samfundet.

Jo flere penge bankerne pumper ud i samfundet, jo mere stiger boligpriserne, og jo mere skal unge mennesker gældsætte sig for overhovedet at have et sted at bo. Intet folk er så forgældede som danskerne. Og intet land har så stor en byrde fra deres egen finansielle sektor som Danmark – og det er altså ikke fra udenlandske banker, men fra vore egne danske banker. Der er rigeligt med boliger til alle, og der er absolut ingen grund til, at vi skal forgælde os så håbløst for at have et sted at bo. At den store mængde gæld er en **nødvendighed for at vi kan få et**

sted at bo er en lodret løgn

fra bankernes lobbyister.

Da politikerne gav bankerne de afdragsfrie lån, gav de bankerne mulighed for at presse uanede mængder gæld nedover den danske befolkning uden bagefter at skulle håndtere besværet med afdrag. Banker tjener penge på renter og gebyrer. Afdrag er kun til besvær. Med de afdragsfrie lån har man sikret status quo siden finanskrisen. Danskerne er **stadig** håbløst forgældede, og bankerne tjener **stadig** styrtende med penge. **Intet** er forandret.

Vi betaler årligt godt 200 mia. kr. i renter og gebyrer til de danske banker. Det er 50 mia. **mere** end vi årligt bruger på sundhedsvæsenet. Det er **dobbel**t så **meget** som vi årligt bruger på undervisning og ældrepleje. Og det er 20 gange så meget som vi årligt bruger på ulandshjælp og offentlig orden og sikkerhed. Og det er altså offentlige goder som i større eller mindre omfang kommer det meste af den danske befolkning til gode.

Det er uværdigt at vores politikere hver eneste dag lader befolk-

ningen frarøve af en række institutioner, som efterhånden intet positivt bidrager med til vores samfund udover at skabe usikkerhed om fremtiden og undertvinge os et umætteligt vækstpres. Succesfulde virksomheder som Vestas, Velux, Grundfoss og Danfoss blev skabt gennem et effektivt bank-system og en progressiv offentlig sektor. Beskæftigelse og succesfulde virksomheder er historisk set oftest skabt på grundlag af billig kredit og effektiv offentlig efterspørgselspolitik. Men i dag kan små virksomheder ikke få lån i bankerne medmindre de har en statsgaranti i ryggen. De pantsætter deres egne og familiens ejendomme og betaler ågerrenter til banken.

Bankerne kan ikke leve uden os, men som tingene ser ud i dag, har vi ikke brug for bankerne. Hvis der skal være en plads til bankerne i fremtidens økonomi, har vi brug for et gennemgribende opgør med vores penge- og banksystem. Ligesom Grundloven var et demokratisk opgør med feudalismen, har vi i dag brug for et grundlæggende opgør med vort tids feudalisme – nemlig den

finansielle feudalisme.

I Gode Penge arbejder vi for en reform som sikrer et stabilt og samfundsgavnligt banksystem, hvor bankerne tjener befolkningen fremfor at snylte på fællesskabet. Det vil vi opnå ved at opdatere Nationalbankens monopol på at skabe penge, så Nationalbanken fremover ikke kun varetager produktionen af de fysiske penge, men også de digitale.

Rent praktisk kan det gøres ved at give samtlige borgere **direkte og lige** adgang til at holde konto i Nationalbanken. I dag tvinger staten os til at have en såkaldt nem-konto i en privat bank, men med vores reform kan vi lave vores dagligdags-transaktioner via et offentligt organ. Dermed sikrer vi penge- og betalingssystemet som en essentiel, kritisk infrastruktur, der kan fungere upåagtet bankernes kortsigtede dispositioner. Denne her ændring vil gøre, at det fremover kun er Nationalbanken, som på vegne af os, den danske befolkning, kan skabe penge til vores betalings-systemer.

Vi i Gode Penge vil også sikre muligheden for, at penge kan komme ind i økonomien uden om bankerne. Vi kan ikke tilbagebetale vores gæld til bankerne med mere gæld, som politikerne forsøger at få os til i dag. Der er brug for at blive **spenderet** penge ind i økonomien, fremfor som i dag hvor alle penge **lånes** ind i økonomien. Kun ved at få spenderet penge ind i økonomien kan vi komme af med vores gæld, stabilisere økonomien og komme den stigende ulighed til livs. Alternativet er langsigtet recession, polarisering og fortsat underminering af demokratiet.

Sidst men ikke mindst arbejder vi for at få pengepolitik på den politiske dagsorden. Pengepolitik handler om meget mere end kun at fastsætte en rente inde i Nationalbanken. Pengepolitik handler i ligeså høj grad om at sikre, at profitten fra pengeskabelsen socialiseres og kommer hele samfundet til gode. At penge- og betalingssystemet fungerer upåvirket af kriser og krak. Og i det hele taget at definere hvad der må fungere som lovligt betalingsmiddel i samfundet.

Det giver sig selv, at de her forandringer aldrig bliver gennemført uden jeres opbakning og pres på politikerne. Og de to ting hænger sammen, for vi har brug for jeres opbakning til at lægge pres på politikerne og til at gøre dem opmærksomme på de upåtalte problemer med vores banker og vores pengesystem.

Vi har også brug for handlekraftige politikere, som tør vise lederskab og gøre deres arbejde i stedet for at bruge al deres tid på de sociale medier og i Vild med dans.

Vi har brug for politikere som tør tage et opgør med ligegyldighedens politik, hvor alting er lige godt, og hvor det politiske spil kun handler om at sikre sin taburet.

Sidst men ikke mindst har vi brug for en fundamental hovedrengøring af den finansielle sektor, hvilket kun kan opnås i

fællesskab og ved at stå sammen imod de finansielle magthavere.

Følg Gode Penge på Facebook, tjek vores hjemmeside, og skriv jer på vores nyhedsbrev for at høre mere og følge vores arbejde.

Hvis vi kan tænke det, kan vi gøre det, og når vi gør det, så sker det.

Tusind tak og fortsat god Grundlovsdag.

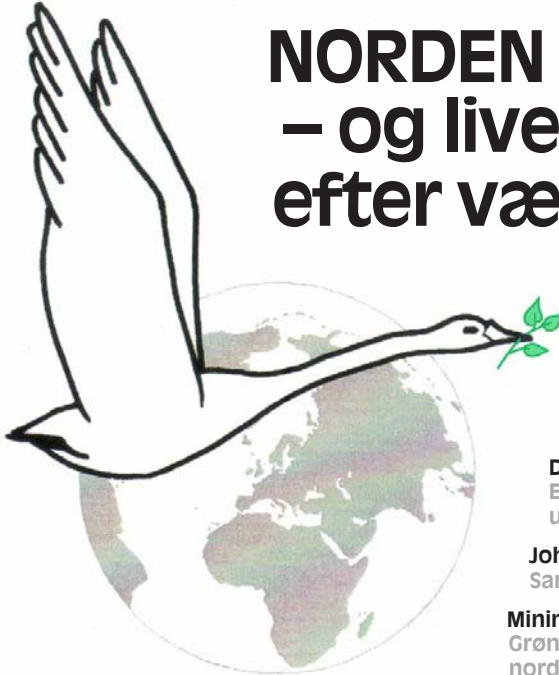

**International Movement
for Monetary Reform**

Foreningen Gode Penge er tilsluttet
"International Movement for Monetary Reform"

Visions-seminar

/Nordisk Folkerigsdag nr 27

NORDEN efter EU – og livet efter væksten

Ditte Staun:

Europæisk samarbejde
uden EU

Johan Lindblad:

Samarbejdsmodeller i Norden

Mininnguaq Kleist:

Grønland og det
nordatlantiske område
om mulighederne for nyt samarbejde i det
nordatlantiske område og Arktis

Marie Holt Richter:

Kan de nordiske lande frigøre
sig fra vækstens tyranni?

Samfundsvisioner i en tid med omstilling

Jan Otto Andersson:

Visionerne om Norden som
jæmviktsekonomi

Ekaterina Chertkovskaya:

Life after growth: Discussing
degrowth in the Nordic context

Niels Holck:

Genoplivelsen av
kooperativbevægelsen

29.- 30. juli

på Højgården i Bagsværd,
nord for København

Velkommen til to dage
med bl.a. visioner og
aktuelle erfaringer, fra
andre nordiske lande

Læs mere på
WWW.FritNorden.dk

Ja til verden - Nej til EU!

af Lave K. Broch

Lave K. Broch er uddannet *cand.scient.pol.* fra Københavns Universitet.

Første suppleant til EU-parlamentet for Folkebevægelsen mod EU, og kampagnekoordinator for Folkebevægelsen mod EU. Med i tænketanken NyAgendas bestyrelse, bestyrelsesmedlem i FN-forbundet, Formand for FN-forbundets freds- og konfliktløsningsudvalg og radikal.

*Kære venner
Dejligt at være her i Odense i dag og jeg er altid så imponeret over det flotte program som Frit Norden og Folkebevægelsen mod EU på Fyn - med Lissie Thording i spidsen - har strikket sammen.
Jeg er blevet bedt at tale om*

EU og verden

Vi lever i en verden med mange udfordringer.

Ufred, konflikt, terror og krig er

blandt de mange udfordringer, som vi står overfor i verden.

I en sådan verden er det vigtigere end nogensinde at der gøres en aktiv indsats for fred og for at inddæmme had, der kan føre til overgreb og vold.

Fredskultur

Fred er ikke noget, der bare kommer af sig selv. Hvis vi vil fred i verden, så er vi nødt til at arbejde for en reel fredskultur.

Fredskultur bygger bl.a. på respekt for liv, fremme af ikke-vold, respekt for og fremme af menneskerettigheder, lige rettigheder og muligheder for mænd og kvinder og tilslutning til principper om frihed, rettigheder, demokrati, tolerance, solidaritet, samarbejde, pluralisme og kulturel mangfoldighed.

Og dette gælder på alle niveauer i samfundet og mellem nationer. FN vedtog i 1997 en resolution (53/243) om fredskultur. *Det er på tide at vi i Danmark og andre lande tager denne resolution mere alvorlig.*

Når der sker frygtelige angreb på civile i Europa og andre steder i verden, så bør en del af vores svar være, at vi skal kæmpe endnu mere for en styrkelse af

en fredskultur blandt os selv og mellem verdens lande. Selvfølgelig skal der gøres en konkret indsats mod de terrorister og radikaliserede grupper, som står bag angreb, men det må aldrig og skal aldrig stå alene.

Norsk eksempel

I vores naboland Norge har man en afdeling for fred og forsoning i det norske udenrigsministerium. Nordmændene har været aktive fredsmæglere i mange af verdens konflikter. Det er langt fra altid at fredsmæglingen fører til fred, men sidste år blev der indgået en fredsftale i Colombia mellem regeringen og oprørs-gruppen FARC.

I Colombia har der i over 50 år været borgerkrig. Over 200.000 mennesker har mistet livet og op mod 7 mio. mennesker lever som flygtninge i deres eget land.

Fredsforhandlingerne startede i Oslo for nogle år siden og sluttede i Havanna sidste år. Både Norge og Cuba faciliterede fredsprocessen.

Men hvorfor kunne fredsforhandlingerne ikke have startet i København?

Det skyldes at FARC var på

EU's terrorliste, og det var først da fredsftalen var på plads, at EU fjernede FARC fra sin terrorliste.

I Norge – der står uden for EU - har man en anden tilgang til fredsspørgsmålet. Der følger man ikke EU's terrorliste og det giver Norge langt bedre muligheder for at være fredsmægler i verdens konflikter.

I mange af verdens konflikter er det ikke kun een part, der begår overgreb.

Tænk bare på Israel-Palæstina konflikten. Hamas er på EU's terrorliste, men hvad med staten Israel, der har besat palæstinen-sisk land og som fortsætter med at opføre nye bosættelser i de besatte område.

Eller tænk på det kurdiske spørgsmål og at PKK er på EU's terrorliste, men at staten Tyrkiet ikke ligefrem er kendte for at overholde menneskerettighederne.

Det er på tide, at vi i Danmark overvejer om vi ikke i stedet for at følge EU's terrorliste burde stå sammen med Norge i kampen for fredsmægling i verden.

EU's støtte til våben-industrien - et problem for freden i verden

EU er samlet verdens anden eller tredje største våbeneksportør. Våben fra EU-lande sælges til regeringer, der vedvarende kræn-

ker menneskerettighederne. F.eks. var Iraks tidligere diktator Saddam Hussein storkøber af våben i EU på trods af han brugte dem mod sin egen befolkning, og EU solgte våben til Muammar Gaddafi indtil en måned før vestlige land bombe-
de landet.

Nogle påstår at det jo ikke noget som har med EU at gøre. Men det passer ikke. Det var EU som ophævede våbenembargoen over for Libyen og EU har oprettet et forsvarsagentur, der har som målsætning at styrke den europæiske våbenindustri. Målet er at sælge endnu flere våben bl.a. for at øge beskæftigelsen i EU. EU har desuden planer om at etablere en forsvarsforskningsfond, der skal forske i nye våbentyper. Et flertal i Folketinget vil have Danmark med i denne fond.

Udover at dette moralsk er den forkerte vej at gå, så mener jeg og Folkebevægelsen at dansk deltagelse i en sådan forsvarsforskningsfond strider imod vores forsvarsforbehold i EU.
Hvis flertallet på Christiansborg vil have os med i EU's støtte til

våbenindustrien, så må de tage en folkeafstemning om forsvarsforbeholdet.

Storbritannien og deres folkeafstemning

Et flertal af briterne stemte nej til EU for ca. et år siden. Jeg havde glæden af at være derover tre gange før deres folkeafstemning. Jeg mødte EU-modstandere fra De Grønne, Labour, Konservative og partiløse og med mange forskellige etniske baggrunde (fra Kenya, Pakistan og Indien).

Alle de EU-modstandere som jeg mødte ønskede internationalt samarbejde og demokrati. Og undersøgelser viser også at netop det at tage magt tilbage fra Bruxelles var den vigtigste grund til briternes nej til EU. Briterne har ikke sagt nej til Europa eller verden. Det drejede sig derimod i høj grad om demokrati, og den britiske regering har lavet et brev til EU, som I kan finde på min hjemmeside www.broch.dk I dette brev kan man læse at den britiske regering ønsker samarbejde med de resterende EU-lande. Og selvfølgelig er det muligt at samarbejde uden en stadigt

snævrere union, hvor demokratiet og borgerne alt for ofte er taberne.

Jeg har ingen forståelse for EU's ublu krav til briterne om at de skal betale 750 milliarder kroner til EU efter deres udtræden af EU .

Hvis unionen fastholder dette krav, så er jeg sikker på at der ikke bliver en aftale med briterne og det vil også være til skade for os.

I Foreningen **EU-modstand fra midten** har vi lavet en avis som sætter fokus på europæisk samarbejde efter Brexit.

Avisen kan ses på <http://eumodstandframidten.dk>

Jeg har lovet Frit Norden og Folkebevægelsen, at jeg her til sidst vil sige

Tak til Lissie Thording for hendes kæmpe indsats gennem mange år med at arrangere disse grundlovs-møder, og mange andre arrangementer.

Lissie er et helt fantastisk menneske og jeg har haft glæden af at demonstrere med hende i Malmø og være til møde med hende i London før den britiske afstemning. Vi er mange der vil takke dig Lissie for alt det flotte arbejde du har gjort gennem årene.

God grundlovsdag!

Flygtninge er også mennesker

**af Leif Bork Hansen,
Bedsteforældre for asyl**

En jødisk overrabbiner takkede for nyligt muslimerne, fordi muslimerne hjalp jøderne i Danmark ved at det nu var muslimerne, der var de mest diskriminerede i Danmark!

Her i civilisationens midte blev udryddet 6 millioner jøder i nazisternes koncentrationslejre bare fordi de var jøder, var anderledes!

Det er livsvigtigt at stoppe diskriminationen af de anderledes

"Hvis ikke vi lærer at leve sammen som brødre og søstre, vil vi dø sammen som tåber!" sagde den sorte præst, og borgerrettighedsforkæmper Martin Luther King i de sortes kamp mod diskriminationen i Amerika.

"Vi er kun mennesker sammen med hinanden, aldrig alene!" fulgte ærkebiskop Desmond Tutu siden trop med at sige i kampen mod apartheid i Sydafrika.

Og vi står nu midt i den kamp.

Den foregår lige for øjnene af os. Den foregår f.eks. i byen Næstved!

For et par dage siden blev Sibel ringet op af politiet med besked på at forlade Danmark torsdag den 8.juni! Sibel skal forlade Danmark, selvom hendes ægtefælle Blerim bor her og deres to fællesbørn på henholdsvis 4 år og knap 3 år, der er født og bor her.

I december sidste år blev Sibel overført til udsendelsescentret Sjølsmark. En stor nedlagt kaserne i nærheden af Sandholm. Det viste sig at også to barnesenge var kørt ind i værelset. Det sidste var en fejltagelse, da børnene har dansk opholdstilladelse sammen med deres far. Sibel og Blerim fulgte deres hjerte og giftede sig i al hemmelighed for over 6 år siden på trods af hendes familie i Kosovo.

Den 4. Maj 2017 fandt en sindsoprivende indkaldelse sted hos udlændingepolitiet, hvor politiet truede med at frihedsberøve moderen Sibel på stedet, hvis hun ikke skrev under på at ville forlade landet.

Leif Bork Hansen har været præst ved Lyngby Kirke indtil han blev pensioneret i 2012. Han blev kendt sidst i 1990'erne for at begå civil ulydighed ved at hjælpe 29 afviste asylansøgere med at gå under jorden. Dermed overtrådte han Udlændingeloven, og blev ved Retten i Lyngby i 1999 som den første nogensinde idømt en betinget dom på 20 dages hæfte for at skjule flygtninge. Han blev efterfølgende sigtet igen – idet han indsamlede penge til flygtninge. Det resulterede i en bødestraf ved Østre Landsret.
Leif Bork Hansen er aktiv i bevægelsen Bedsteforældre For Asyl.

Den 11.maj 2017 mødte familien op i Udlændingenævnet, hvor der blev indgivet en klage over udvisning - med ny ansøgning om familiesammenføring. Vi fik en upåklagelig professionel rådgivning, og det krævede gebyr på 830 kr blev samme dag indsendt. Den i forvejen traumatiserede familie fik et nyt chok. Alt imens sagsbehandleren professionelt orienterede os bag

glasruder forsøgte politiet at anholde Sibel udenfor.

Vi troede først at ægtefællen Blerim havde hørt forkert, da han udbrød: Det er os politiet derude taler om. - Det var om dem.

I dag er det vigtigt at følge med og være vidne om, hvad der foregår i Danmark. I Næstved, i den jyske kommune Ikast, eller i Kerteminde eller under hemmelige flyvninger med afviste flygtninge til f.eks. Afghanistan.

Lad mig nævne Morteza Yousofi, der blev banket i flyet i lufthavnen i Kabul - for øjnene af dansk politi, såvidt jeg husker 50 betjente, en dansk anonym læge og ombudsmanden.

Uheldigvis slap det ud, hvad der var foregået!

Vi kan være nok så uddannet et folk, med embedsmænd og alt muligt, men lige meget hjælper det, hvis vi bare er betragtere til andres ulykke, og hvor officiel dansk politik åbenlyst består i at modtage så få mennesker på flugt og så mange som muligt udvist af Danmark!

Hele Mortezas familie bor i Danmark. Hans mor har lidt og lider

forfærdeligt over, hvad der er overgået hendes dreng. Hun måtte efterlade en yngste bror, som de ikke fik med ud af Afghanistan og som de ikke siden har hørt fra. Morteza har levet som i et ingenmandsland siden han kom hertil som flygtning i 2009! Hele Mortezas familie er i Danmark, hans mor og far bor i Vejle.

Vi har været stolte over at bo i et af de mest demokratiske lande i verden. Med stolthed kunne vi sige, at det er lovenes opgave at beskytte de værgeløse!

I dag er der flertal i Folketinget for at ramme mennesker på flugt, afvise at dele land med mennesker, der beder om vores beskyttelse. Selv landsretten finder det ikke længere urimeligt at en syrisk flygtning først efter tre år kan begynde at gøre sig håb om at få sin hustru eller børn ud af krigen i Syrien.

Vi opretter opsamlingssteder for mennesker, vi vil skille os af med, men ikke kan komme til at skille os af med, f.eks. i lkast kommune, på det mest isolerede sted, uden tilladelse

til at benytte skolebussen, der ellers kunne benyttes af alle. Er der isolerede zoner og steder i Danmark, hvor menneskerettigheder ikke længere gælder?

Khoshnaw på Kærshovedgaard er fjernet fra den han elsker, sin Christina, der bor i Birkerød. Khoshnaw skulle anbringes så langt borte det var muligt fra hende, skønt de er gift, og har fået en lille dreng.

Det er noget af det farligste - det som vi måske ikke føler os skyldige over - det er ligegyldigheden! At vi affinder os med den ene mere hårrejsende beretning efter den anden, så man helt i New York Times kan læse om det lille land mod nord, H.C. Andersens land, eventyrdigteren H.C. Andersen, der bl.a. blev verdensberømt på at skrive eventyret om, hvordan den anderledes kanøfles, fordi den anden er anderledes, og jages væk!

Tilbage sidder kun kopier af hinanden og laver kanon'er over danske værdier!

Under indkaldelsen af Sibel Kit-

mir til politiafhøringen hos fremmedpolitiet, fik jeg pludselig den tanke at tage et billede af faderen og de to børn, midt under det ragnarok, hvor Sibel havde fået besked på at skrive under på stedet på at hun ville samarbejde omkring sin egen udvisning. På billedet sidder faderen med de to børn.

Blikket fra den ældste, den fire-årige, rammer voldsomt, helt ind i hjertekulen.

Det er begyndt at gå op for hende, hvad der er ved at ske, at de vil tage deres mor fra dem. Barnet siger ikke noget, sidder stumt, ser hen for sig - med sit uudgrundelige blik.

Situationen er *ikke* enestående.

Den verdensberømte tysk-jødiske filosof, Hannah Arendt, der flygtede ud af det nazistiske Tyskland i 1933, taler om den banale ondskab. Et udtryk, der ligesom altid følger én. Den tankeløshed, hvormed vi affinder os, lader det ske, lige for øjnene af os.

Leif Bork Hansen

Ansvarlig klimapolitik og social retfærdighed

Af Jens Friis Lund, Folkets Klimamarch

Jens Friis Lund er lektor ved Københavns Universitet, i skovforvaltning i udviklingslande

Det er dejligt at se så mange her i dag! Og jeg vil med det samme sige tusind tak til Lissie Thording for at invitere mig til at tale – det er en stor ære og jeg håber, at jeg kan leve op til den!

Jeg vil tale om ansvarlig klimapolitik og social retfærdighed. Jeg har de sidste 2-3 år brugt stadig mere tid på klimaktivisme. Jeg havde ellers aldrig troet jeg skulle være aktivist – jeg er født og opvokset i Ribe i Vestjylland, hvor politisk aktivisme ikke ligefrem er et hverdagsfænomen. Der blev jeg opdraget af mine bedsteforældre som altid har været meget apolitiske og autoritetstro.

Men nu står jeg altså her i dag som en usandsynlig politisk aktivist og mener der er behov for at mange flere af os i højere grad bruger vores grundlovssikrede ret til at ytre og forsamle os for at løse den eksistentielle udfordring som klimaforandringerne repræsenterer.

Vi ved alle at den er gal med klimaet

Den globale temperatur er steget ca. 1 grader celcius ift. det før-

industrielle niveau. Havene er varmere og isafsmeltningen på begge poler sætter konstant nye rekorder, hvilket har betydet en havspejlsstigning på ca. 20 cm siden starten af det 20. århundrede.

I 2016 var vi igen vidne til en lang række katastrofale vejr-fænomener som enten skyldtes eller forstærkedes af disse klimaforandringer, såsom cykloner, voldsomme oversvømmelser og tørke med efterfølgende katastrofale og ukontrollerbare skovbrande verden over.²

Hvem har skylden?

Det har vi. Historisk set står den vestlige verden for langt hovedparten af den mængde CO₂ i atmosfæren der kan tilskrives menneskelig aktivitet – simpelthen fordi den industrielle revolution startede her.

I Danmark startede den industrielle revolution³ omkring den tid hvor vi fik den første grundlov. Det var en tid med store forandringer.

² https://library.wmo.int/opac/doc_num.php?explnum_id=3414

Napoleonskrigene havde bragt landet i økonomisk ufare. Og året før grundloven, i 1848, afskaffede Danmark officielt slaveriet i Dansk Vestindien⁴. Det var også en tid hvor Danmark var ved at undslippe en alvorlig energi- og fødevaremæssig krise. I løbet af de foregående århundreder havde stigende befolkningstal betydet en forarmning af de danske skove, og danske landbrug led under vigende udbytter⁵. Vi havde taget mere end vi gav tilbage til jorden, hvis ressourcer nu var nær udtømt.

Redningen kom udefra. Energimæssigt via import af stenkul fra England⁶.

³ I Danmark taler man rundt regnet om perioden fra cirka 1850-1920 som industrialiseringen, <https://faktalink.dk/titelliste/industrialiseringen>

⁴ Men forholdene for de frivogne var forfærdelige. Vestindiske øer solgt i 1917. Kan jeg vende tilbage til det? Til at sige at fremskridt er ikke altid fremskridt og at vi skal kigge kritisk og omhyggeligt på historien for at forstå hvor vi kommer fra og hvad vi har opnået.

⁵ grundet en gradvis forringelse af jordens frugtbarhed da man tog mere end man gav tilbage

Landbrugsmæssigt via import af gødning – i form af guano, eller havfugleekskremitter - fra Latinamerika⁷.

Samtidige revolutioner I landbrug, energi og industri forstærkede dengang hinanden – guano og stenkul blev således transporteret til Danmark med den nye dampskibsteknologi.

Siden kom yderligere revolutioner – såsom udvinding af olie og forbrændingsmotoren som i anden halvdel af det 20. århundrede skabte basis for en uhørt velstand i vores del af verden – baseret på billig energi og en konstant udvikling af ny teknologi. Vi havde tilsyneladende overvundet de bindinger som jorden lagde på os via nye ressourcer og teknologisk fremskridt.

6 1870 sejles 4,5 millioner tønder stenkul ind i de danske havne <https://www.experimentarium.dk/energi/climate-minds-energiens-danmarkshistorie-2-fra-industri-til-nutid>

7 20 mio. t udskibet til Europa og Nordamerika 1848-75, http://denstoredanske.dk/Natur_og_milj%C3%B8/Zoologi/Fugle/guano

Men i 1970'erne opstod så en ny krise. I årene op til var mere end 90% af Danmarks energiforbrug dækket af olie importeret fra Mellemøsten. Kriserne betød at olieprisen seksdobledes indenfor ét årti! Dette fik Folketinget til blandt andet at indføre bilfrie søndage, mindre gadebelysning og en sænkning af fartgrænsen som kortsigtede initiativer. I lyset af vores viden om konsekvenserne af det galopperende energiforbrug, er det betegnende for dagens politiske klima, at forslag om lignende tiltag fremstilles som det rene vanvid!

Mere grundlæggende blev krisen anledningen til en komplet omstilling af energisektoren væk fra olie over mod kul og vedvarende energi⁸ samt yderligere fart på udviklingen af olie- og gasfelterne i den danske del af Nordsøen. Dét betød at Danmark gik fra olieafhængighed til at blive et vartegn for vedvarende energi og storeksportør af olie og gas – alt sammen indenfor 2-3 årtier. Vi havde igen undsluppet ressource-bindingerne.

8 http://www.folkecenter.dk/dk/dokumentation/energiens_historie/

Siden er den materielle velstand fortsat himmelflugten i Danmark. I dag har mange både hus, sommerhus, bil og råd til at tage på flere flyrejser til fjerne destinationer hvert år⁹. Ja, vi står i Danmark paradoksalt nok i en situation hvor mange har for meget, mens et stigende antal har alt for lidt.

Men de mange friheder og muligheder i det danske samfund bygger fortsat på udnyttelse af ressourcer andetsteds – menneskelige såvel som materielle. Velstanden skyldes bla. adgang til billige forbrugsgoder fra andre dele af verden. Disse

⁹ Forleden i metroen overhørte jeg således et par som netop havde tilbragt 22 timer i Torino, Italien for at se Juventus spille fodbold – en fødselsdagsgave til manden. Sædt som det er, så viser det også hvor utrolige frihedsgrader og forbrugsmuligheder mange danskere nyder godt af og som bygger på århundreders udnyttelse af guano, kul, olie, nedlæggelse af vådområder, osv.

goder er billige fordi de produceres i lande som har lave standarder med hensyn til arbejdstagerrettigheder og miljø. Således bidrager vi alle gennem vores daglige forbrug til grove former for udnyttelse af billig arbejdskraft og et voldsomt miljø-svineri. Så selvom vi i 1848 på papiret gjorde op med slaveriet – så har vi aldrig i praksis ført dette opgør ud i livet. Op mod 30 millioner mennesker lever under slavelignende forhold i dag – fx tvunget ind i prostitution, gældsslaveri eller som illegale immigranter - og nogle af disse mennesker producerer billige forbrugsgoder der ender i danske butikker. De miljømæssige omkostninger, såsom klimaforandringer, masseuddøen af dyre- og plantearter, forurening og forurening af vandmiljø, afskovning, osv. har nået en skala hvor forskerne er enige om at den globale menneskelige civilisation som vi kender den, er på spil. Vi er således igen blevet fanget af ressourcebindingerne og denne gang er

problemet globalt – dvs. vi kan ikke undslippe det ved at flytte problemet længere væk.

Måske er det derfor vi ikke handler. Selvom klimaproblemet har været kendt i videnskabelige og politiske kredse i mange årtier. Allerede i 1965 blev daværende præsident i USA Lyndon Johnson advaret af sin videnskabelige komité om CO2 udledningernes betydning for global opvarmning. Også fossilindustrien har kendt til problemet i årtier. Nogle af verdens største fossilselskaber, såsom ExxonMobil og Shell, finansierede allerede i 1970'erne banebrydende forskning der demonstrerede sammenhængen mellem CO2 udledning og globale klimaforandringer. Vi ved i dag at disse selskaber efterfølgende begravede denne forskning for i stedet at finansiere lobbyisme der skulle så tvivl om sammenhængen – med det ene formål at forsinke politisk handling.

Det er som bekendt lykkedes. Olien strømmer i dag hurtigere end nogensinde. Omstillingen mod et fossilfrit samfund går alt, alt for langsomt hvis vi skal undgå katastrofale temperatur-

stigninger på 3, 4 eller hele 5 grader celcius. De sidste tre år har de globale CO2 udledninger forbundet med energiproduktion langt om længe stabiliseret sig – vel at mærke på det højeste niveau nogensinde. Vi har således kun lettet foden på speederen, men endnu ikke flyttet den over på bremsen .

Og vi danskere er blandt de store CO2 syndere. Således skal man ikke misforstå det når danske politikere siger at vi viser vejen med vores klimaomstilling. Dét refererer til regnskaber som viser at den danske CO2 udledning er faldet de seneste årtier. Men det er i høj grad fordi at meget af den produktion der ligger til grund for vores høje forbrug tæller i andre landes CO2 regnskab. Hvis man indregner CO2 udledningen indeholdt i importen af vores forbrugsgoder, så ser udviklingen helt anderledes ud og den danske CO2 udledning er således steget i takt med væksten i forbrug.

Og hvor vi lider mere under vores velstand end under klimaforandringerne, så lider de fattige rundt om i verden under den kombinerede effekt af vores forbrug og dets

konsekvenser:

Via dårlige arbejds- og miljøforhold i fattige lande hvor de billige forbrugsgoder produceres

Via lokale udslag af klimaforandringer – tørke, oversvømmelser og storme - som især rammer fattige dele af verden
Og via langt ringere mulighed for at afbøde og tilpasse sig – grundet fattigdom

De fattigste i verden – de som er uden skyld i katastrofen – betaler den højeste pris for både klimaforandringerne og for de processer der skaber dem.
Det er uretfærdigt!

Hvad kan og skal vi gøre?

Givet Danmarks ansvar dengang og nu, så bør vi gå forrest. Ikke bare fejre at vores CO2 regnskab – grundet regnskabs-tekniske finesser – ser flot ud, men virkelig gå foran. Tage reelle omkostninger på os for at vise vejen for resten af verden.

Pt er der ikke flertal på Christiansborg for et sådant lederskab. Dette på trods af at hele

55% af den danske befolkning mener at det parti de stemte på ved sidste folketingsvalg bør gøre mere for at bremse klimaforandringerne¹⁰. Der er altså en manglende politisk repræsentation og et behov for klarere signaler til vore politikere om at klimaproblematikken skal tages mere alvorligt.

Men kan vi så ikke bare selv gå foran – som forbrugere?

Forbrugsændringer betyder noget. Men vi må ikke forledes til at tro at det kan løse problemet. Det kan det ikke af to årsager. For det første fordi det såkaldte 'frie' valg som forbruger er en illusion og for det andet fordi de løsninger der virkelig batter ikke er til salg.

Vi er ikke frie til at vælge som forbrugere. Jeg kan fx ikke frit vælge at stoppe med at rejse med fly, da jeg så ville miste mit arbejde. Og da jeg bor i andelsbolig, kan jeg ikke frit vælge om jeg vil opvarme min lejlighed med fjernvarme eller solenergi.

10 Klimabarometeret 2016

Og mange af de løsninger der reelt er brug for i forhold til klimakrisen kan vi ikke stemme om med pengepungen. De er ikke til salg. Ikke på grund af udbud og efterspørgsel, men på grund af den måde vores politiske og økonomiske system fungerer. For vi kan fx ikke købe en massiv beskatning af industrier der udleder CO2. Og vi kan ikke – nede i Netto eller på nettet – finde en storstilet om-lægning af vores transport-system der favoriserer tog, bus, el-biler og cykler over benzindrevne biler. Disse beslutninger – som sætter rammen om hvad vi har mulighed for at vælge som individer via forbrug – er politiske beslutninger.

Fokus på forbrug og det individuelle ansvar overser dermed koncentrationen af økonomisk indflydelse på få hænder. At de processer som driver klimaforandringerne ikke bare skyldes dig og mig, eller et abstrakt "os" – men i høj grad virksomheder – fx fossilselskaber som finansierer lobbyisme - og nationer med regeringer – aktører som vi kan stille til ansvar.

Og så er vi tilbage ved grundloven og hvorfor vi er her i dag.

Vi skal nemlig bruge grundloven – vores rettigheder til at forsamle os, ytre os. Vi skal måske se grundloven i et nyt lys: ikke som et sæt af rettigheder, men et sæt af forpligtelser. Vi har pligt til at bruge grundlovens muligheder for at stille spørgsmål ved de grundlæggende problemer vi som samfund står overfor.

Dette er især vigtigt fordi grundloven nok beskytter de der ytrer sig, men ikke yder de der ikke kan ytre sig nogen beskyttelse. Således hjælper grundloven ikke de fremtidige generationer som kommer til at lide under overforbrug og miljøødelæggelser skabt i vor tid. Den hjælper heller ikke de grupper i Danmark som er for svage til at ytre sig og som pt lider under politikker som finansierer yderligere forbrugsfest for de rigeste iblandt os. Derfor er det er vores ansvar at sikre at deres rettigheder ikke bliver trådt under fode. *Og vi har råd til det som samfund – vi har aldrig haft bedre råd.*

Vi, de nulevende danskere, har

FOR AT ÆNDRE ALT HAR VI BRUG FOR ALLE

FOLKETS KLIMAMARCH

KØBENHAVN 29. APRIL 2017
#klimamarchkbh klimamarchkbh.com

fået så meget forærende. Vi bor i et fredeligt land i god afstand fra verdens brændpunkter. Vi nyder godt af historisk høj velstand og frihed skabt bla. ved århundreders overudnyttelse af jordens ressourcer og vedligeholdet via internationale magt- og handelsforhold. Vi har et velfungerende velfærdssamfund og en solidarisk samfundsmodel som generationer før os har opbygget med politisk kampånd, sved, blod og tårer.

Og med denne tale vil jeg minde os alle om at det er tid for os at yde vort.

- At vi er den generation der skal give tilbage til jorden.
- At vi skal stræbe mod et bæredygtigt og retfærdigt samfund, så de der kommer efter os kan leve i en verden hvor livsmulighederne er mere ligeligt fordelt og hvor velstanden ikke opretholdes på bekostning af det globale miljø.

For at opnå dét mål må vi, med vores grundlovssikrede rettigheder i hånd, starte den politiske kamp

**for ansvarlig klimapolitik
og social retfærdighed!**

Kolofon:

Dette nummer af
Frit Norden
er redigeret af Lissie Thording
(ansv.)

Bladet udkommer primært på
netadressen
<http://www.FritNorden.dk>
og er fælles medlemsblad for
Frit Norden Danmark,
Fritt Norden Norge og
Fritt Norden Sverige

*Mangfoldiggørelse er tilladt med
tydelig kildeangivelse*

På hjemmesiden under
fanen 'KONTAKT' kan du

- melde dig ind i
foreningen
Frit Norden DK
- tilmelde dig vores
mail liste
- eller sende et
støttebidrag

Bank reg.nr. 1551
Konto nr. 317 7920

Gør noget for et

Frit Norden

Nærmere oplysninger hos
formændene:

Frit Norden Danmark

Jesper Morville
Christianshvidevej 3, 1. sal
DK-2920 Charlottenlund
JesperMorville@mail.dk

Fritt Norden Norge

Knut Vadla
Randøy Ring 157
N-4130 Hjelmeland
kvadl@online.no

Fritt Norden Sverige

Gunilla Winberg
Bastugatan 37
S-11825 Stockholm
rigun@comhem.se